

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΘΕΩΡΙΑΣ

Παραδοσιακή και νεωτερική ποίηση

- Η νεοελληνική ποίηση διακρίνεται σε δύο μεγάλες κατηγορίες: στην παραδοσιακή και στη νεωτερική ποίηση. Η καθεμιά από αυτές τις κατηγορίες έχει ορισμένα βασικά γνωρίσματα.

α. Παραδοσιακή ποίηση

- Τα ιδιαίτερα γνωρίσματα της παραδοσιακής ποίησης τα οποία την ξεχωρίζουν από τη νεωτερική ποίηση είναι τα ακόλουθα:
 - α. Το ποίημα οργανώνεται σε στροφές με σταθερό αριθμό στίχων (η πιο συνηθισμένη είναι η τετράστιχη στροφή).
 - β. Οι στίχοι έχουν ορισμένο αριθμό συλλαβών (δεκαπεντασύλλαβοι, δεκατρισύλλαβοι, εντεκασύλλαβοι κτλ.).
 - γ. Οι στίχοι έχουν μέτρο (ιαμβικό, τροχαϊκό κ.ά.).
 - δ. Το μέτρο δημιουργεί σταθερό ρυθμό των στίχων.
 - ε. Οι στίχοι έχουν συνήθως ομοιοκαταληξία.
 - στ. Άλλα γνωρίσματα: χρησιμοποιούνται πολλές σπάνιες και εντυπωσιακές «ποιητικές» λέξεις, τα σημεία στίξης χρησιμοποιούνται κανονικά κ.ά.

β. Νεωτερική ποίηση

- Αντίθετα με την παραδοσιακή ποίηση, η νεωτερική ποίηση κατά κανόνα δεν έχει κανένα από αυτά τα γνωρίσματα και χαρακτηριστικά. Πιο συγκεκριμένα:

1. Στιχουργικά γνωρίσματα (εξωτερικής μορφής)

- α. Το ποίημα δεν οργανώνεται σε στροφές με σταθερό αριθμό στίχων αλλά σε άνισα μεταξύ τους «στροφικά» σύνολα ή ενότητες. Ενδέχεται μάλιστα όλο το ποίημα να αποτελεί ένα σύνολο.
- β. Οι στίχοι είναι ελεύθεροι, δηλαδή:
 - ✓ Δεν έχουν ορισμένο αριθμό συλλαβών (δεν είναι δεκαπεντασύλλαβοι, δεκατρισύλλαβοι, εντεκασύλλαβοι κτλ.).
 - ✓ Δεν έχουν μέτρο (ιαμβικό, τροχαϊκό κ.ά.).
 - ✓ Ο κάθε στίχος έχει δικό του ρυθμό (πολλές φορές οι στίχοι είναι πεζόμορφοι, χωρίς ρυθμό, θυμίζοντας έτσι τον πεζό λόγο).
 - ✓ Δεν έχουν ομοιοκαταληξία.
- γ. Άλλα γνωρίσματα: χρησιμοποιούνται πολλές «αντιποιητικές» λέξεις (λέξεις από την πεζή καθημερινότητα, από την τεχνική και τις θετικές επιστήμες κ.ά.), κατά κανόνα δε χρησιμοποιούνται σημεία στίξης κ.ά.

2. Άλλα γνωρίσματα

- α. Ως προς το λεξιλόγιο και το ύφος η ποιητική γλώσσα της νεωτερικής ποίησης πλησιάζει πολύ τη γλώσσα και το ύφος του καθημερινού λόγου.
- β. Τη νεωτερική ποίηση τη χαρακτηρίζει η εκφραστική τόλμη (συσχετίζονται και συνδέονται μεταξύ τους λέξεις και έννοιες οι οποίες είναι αταίριαστες στον κανονικό λόγο).
- γ. Η νεωτερική είναι δυσνόητη και υπαινκτική (δε φανερώνει εύκολα το θέμα της, αλλά το δίνει με λίγα στοιχεία) και δεν ακολουθεί πάντα λογικό ειρμό.